

דיני ממונות בשלשה פרק ראשון סנהדרין

רבי יוסי אומר **לעולם אינו נהרג עד שיהיו פי שני עדי מותרין בו**, וא"ת והא תנן באלו הן הגולין (מכות דף ט:): רבי יוסי אומר השונה נהרג מפני שהוא כמועד ומותרת צפרק קמא דמכות (דף ו:): פריך לה ומשני דההוא היינו (ב) כרבי יוסי בר יהודה:

בפלוגתא דבן זכאי תימה

דמשמע דקאי אכזבי דאמר דכ"ע חוששין ללעז א"כ לרבי מאיר יהא נמי כז"ג אע"ג דליתכחיש צדיקות דהא חיישין שמא יבואו עדים אחרים שזינתה זין לפ"ה זין לפר"ת וי"ל דמיייר כגון דאמרי הנך סהדי לא היה שם עד אחר וטעמא דרבנן צעשנים ושלשה (א) לפר"ת דליירי כשהכחישו עדי האב הכחשה גמורה אע"ג דליכא למיחש לסהדי אחריי מ"מ ליכא למיחש שמא יזיש את עדי האב (ב) כגון דלא הוכחשו וינטרן נמי כ"ג אי נמי איירי דיש לבעל שני כתי עדים המכחישים זו את זו צדיקות דתו ליכא למיחש לרי מאיר לעדים אחרים דאפילו יבאו יהיו מוכחשים מאלו צדיקות ולרבנן ליכא למיחש לעדים אחרים דהכחשה צדיקות לאו כלום (א) אי נמי דעדי האב הזימו לעדי הבעל דלכולי עלמא ליכא למיחש לאחריי וטעמא דרבנן דכ"ג משום כבוד ראשונים אפילו הזימו קודם גמר דין כל סכן לאחר גמר דין דלמי טפי שפיר

דהוי כ"ג ולרבי מאיר לא שייך כבוד ראשונים דלא היה כאל חיוב מיתה דהוכחשו צדיקות: **עדי האב** נהרגין ומשלימין ממונן. תימה דבמאי נהרגין דמנו אמרי לא למייב עדי הבעל זאלו אלף לחייב הבעל ממונ קאמינא כיון שלא התרו בהן דעדים זוממין לא צעו התראה וכו' אע"ג אמרינן לקמן בפרק היו בדיקין (דף טז:): למאן דאמר חבר א"י התראה עדי נערה המאורסה אין נהרגין מתוך שיכולין לומר לאוסרה על בעלה זאלו וי"ל דהכא שאני כיון שידועים דכאים להרוג את האשה יודעים שיהרגו אותן אם יזומו דאי אפשר להיות זה זאלו זה אצל התם לא ידעי שהיתה חזירה אי נמי לא ידעי דחבר א"י התראה והא דפריך התם אלף אשה חזירה דקיימא לן (א) (כר') יוסי צ"ר יהודה דמיקטלא היכי משכחת לה הוה מ"י לשניי גבוי לידעי שהיא חזירה וידעי שחבר א"י התראה: **במונן** זהו גופא פלוני דהא דמקשה צפרק כיצד הרגל (ב) דף כב: ד"ה צנדי) דפטור התם אפילו בגדי דחד ועבדא דחד מפורש צמקוס אחר: **לרצונן רשע הוא**. ואע"ג דרצא צעי רשע דחמס צפרק זה צורך (לקמן דף ט:). האי כמו רשע דחמס הוא דומיא דאורכל נצילות למיאבין כיון שעובר להנאתו על דעת קונו כמו כן היה עושה בשביל הנאת ממונ ומעיד שקר והא דאמר התם (דף ט:): השחוד על העריות כשר לעדות פירש צקונטרס (א) לאו דליכא סהדי אש על הערוה אלף שהוא גם צעריות ומתיחד עמהן והאי

דקאמר ארבעים ככתפיה וכשר היינו משום דמלקין על ייחוד כל העריות חוץ מאשת איש דמלקין על לא טובה השמועה אי נמי התם כשר משום דיצרו תוקפו כ"כ וחשוב כאלו אכל ארבעיה אין יצרו תוקפו כ"כ א"י א"י יצרו תוקפו וכשר לעדות אחרת ולא ארבעיה דחשוד על הדבר לא לנו ולא מעידו והא דפריך צפ"ק דמכות (דף ו: ו) וסו) נרצע יליל אין לפרש יליל לפי שהוא פסול מחמת ששונה הרצוע שרצבו לאונסו שכן היה נראה לפרש דומיא דהרוג יליל דהכי"ט מוכח דלאונסו כשר ואין שונאו כמו הרוג ועוד דהרוג גופיה מצינא לפרש דלא מיפקל מחמת שגאה אלף מחמת שהוא טריפה ואינו ראוי להעיד ונראה לפרש דהתם מנרצע לרצונו פריך ואע"ג דלרצא כשר התם איירי שיש עדים שנרצע לרצונו דלאו אינו ראוי להעיד והוי נמנא עד אחד מהן פסול ועדותו צטלה וקי"ק כיון דנרצע לרצונו איירי צחנס נקט לצסוף הורג ורצוע יליל פירוש ילילו על עצמם דמנרצע לרצונו דמייירי ביה הוי מצי למיפריך אכתי שיליל את עצמו וי"מ דמהרוג ונרצע כשהם קרוצים פריך דיליל וכו' ה"ג הא כתיב ביה (שמות כא) מכה אציו ואמו וגו' אף על פי שהוא קרוב ונרצע נמי כתיב ערות אצין ואיכא למאן דדריש לקמן (דף נז:). ערות אצין נמש:

דא"כ מה יעשו שני אחין ואחד. כשר עמהם: **שראו צאחד שהרג את הנפש**. ופלוגתא דר' מאיר ורבנן נמי כגון שנמנא אחד מן השלשה קרוב או פסול וראה ושמק ולא התרה ר' מאיר סבר לה כר' יוסי דאמר צדיני נפשות לא שנה התרה ולא שנה שחק עדותן צטלה ורבנן סברי כרבי דליכא דשחק תמקיים העדות צשאר ומיקטלא: **צדיקות**. זה אומר כליו של צובע שחורים חיה אומר לצנים: **חקירות**. אחיה יוס ואינו שעה וכיונא צחס שהעדים צאים על ידיהם לידו הזמה. ורבי מאיר סבר הכחשת צדיקות שמה הכחשה ולא מיקטלא ורבנן סברי כיון דצחקירה נמנאו מכוונים הכחשה צדיקות לאו הכחשה היא דלא רמו סהדי אדעמיייהו למיידק כולי האי: **צעוקי סאניס**. שאמרו העדים תחת תאנה נעשה מעשה אמר לו תאנה זו עוקציה דקין או עוקציה גסין. עוקצין וצבות תאניס כמו (סוכה דף לז:): ניטל עוקצין: **עדי הצעל נהרגין**. שצאו להורגה: **ואין משלמין ממונן**. אע"פ שהיו מפסידין אותה כתובה אין משלמין טובת הנאת כתובתה כדן שאר זוממי כתובה צמסכת מכות (דף ג:): **דכיון דשצביה הן נהרגין אין משלמין לה ממונ דמתחייב צנפשו פטור מן התשלומין דכתיב (שמות כא) לא יהיה אסון עונש יענש ואי משום מאה סלע דהו צעו לאפסודיה לצא והוה ליה**

מיתה לזה לאשה ותשלומין לזה לצא לאו עלייהו רמו לשלומי אלף על הבעל שהרי על ידן הבעל צא לשלם לצא דכל זמן שלא הביא הבעל עדים שזינתה תחתיו אינו מתחייב לשלם מאה סלע על ידי עצמו כדאמרינן צכתובות (דף מו:). דלא קרינא ביה ואם אמת יהי וגו' (דברים כג) צבללו עדים לא מיקטלא הלכך איהו נמי לא מחייב אלף אם כן הביא עדים שזינתה והזימו: **והזימום לעדי האב**. היאך אתם מוימים את אלו לומר שעמכם היו צמקוס פלוני והלא אתם עמנו הייתם צמקוס פלוני: **עדי האב נהרגין**. שרצו להרוג עדי הבעל: **ומשלמין ממונן**. מאה כסף לבעל שצאו לחייבו כשהזימו את עדיהו: **ממונ לזה**. לבעל: **ונפשות לזה**. ונהרגין בשביל העדים דקסבר רב יוסף כי פטר רחמנא מתחייב צנפשו מן התשלומין היכא דמיתה וממונ משום חד קאמו עליה: **פלוני רצעו** צמשכב זכור: **לאונפו**. על כרחו: **הוא ואחר**. הנרצע הזה כשר להעיד עליו ואם יש אחר עמו נהרג הרצוע על פיהם: **אל תשע רשע עד**. דכתיב (שמות כג) אל תשת ירך וגו': **רצא אמר**. אין אדם נפסל לעדות בהודאת פיו דאדם קרוב אלף עצמו הלכך אין אדם יכול לשום עצמו רשע כלומר על עדות עצמו אינו נעשה רשע שהרי תורה פסלה קרוב לעדות ונהרג הרצוע דפלגין דיבורא ומהימנינן ליה לגבי צחציה ולא מהימנינן ליה לגבי דידיה לפסול לעדות: פלוני

מיתה לזה לאשה ותשלומין לזה לצא לאו עלייהו רמו לשלומי אלף על הבעל שהרי על ידן הבעל צא לשלם לצא דכל זמן שלא הביא הבעל עדים שזינתה תחתיו אינו מתחייב לשלם מאה סלע על ידי עצמו כדאמרינן צכתובות (דף מו:). דלא קרינא ביה ואם אמת יהי וגו' (דברים כג) צבללו עדים לא מיקטלא הלכך איהו נמי לא מחייב אלף אם כן הביא עדים שזינתה והזימו: **והזימום לעדי האב**. היאך אתם מוימים את אלו לומר שעמכם היו צמקוס פלוני והלא אתם עמנו הייתם צמקוס פלוני: **עדי האב נהרגין**. שרצו להרוג עדי הבעל: **ומשלמין ממונן**. מאה כסף לבעל שצאו לחייבו כשהזימו את עדיהו: **ממונ לזה**. לבעל: **ונפשות לזה**. ונהרגין בשביל העדים דקסבר רב יוסף כי פטר רחמנא מתחייב צנפשו מן התשלומין היכא דמיתה וממונ משום חד קאמו עליה: **פלוני רצעו** צמשכב זכור: **לאונפו**. על כרחו: **הוא ואחר**. הנרצע הזה כשר להעיד עליו ואם יש אחר עמו נהרג הרצוע על פיהם: **אל תשע רשע עד**. דכתיב (שמות כג) אל תשת ירך וגו': **רצא אמר**. אין אדם נפסל לעדות בהודאת פיו דאדם קרוב אלף עצמו הלכך אין אדם יכול לשום עצמו רשע כלומר על עדות עצמו אינו נעשה רשע שהרי תורה פסלה קרוב לעדות ונהרג הרצוע דפלגין דיבורא ומהימנינן ליה לגבי צחציה ולא מהימנינן ליה לגבי דידיה לפסול לעדות: פלוני

ואין אדם משים עצמו רשע. הקשה ר"י בר' מרדכי מדקאמר צפ"צ דכתובות (דף יח: ו) וסו) העדים שאמרו כתב דינו הוא זה אלף אנוסים היינו פסולים עדות היינו נאמנים ואמר רמי צר חמא צגמרא לא שנו אלף שאמרו אנוסים היינו מחמת נפשות ונהימנינהו צמאי דקאמרי שהיו אנוסין אלף לא מחמת ממונ ונראה דההיא דכתובות אמאי כמאן דאמר ציש נוחלין (צ"צ דף קלז: ו) וסו) דלא פלגינן דיבורא צחד גופא פי' צחד גופא כמו גירשתי את אשתי דלא פלגינן דיבורא צחד גופא לומר דלא מהימן לשעבר ומהימן להצא וכן אנוסין היינו מחמת ממונ שעל עצמו הוא מעיד כן דאי מהימנת ליה שהוא אנוס ניהמניה שהוא מחמת ממונ נאנס וכן פלוני רצעו לרצונו אין לפרש דלא מהימן צמאי דקאמר לרצונו אלף פלגינן דיבורא לומר שרצעו לאונסו דא"כ הוה פלגינן דיבורא צחד גופא וצמקאנת מהימן אהאי גופא וצמקאנת לא מהימן אלף פלגינן לומר שרצע אלף לא שרצעו וכן מוכח מפלוני רצע שורי דאי הוה אמרי' אדם קרוב אלף ממונו ה"א דמהימן לומר שרצע שור אחר אלף לא שורו דצשורו אין שייך לחלק צין אונס לרצונו וכן מוכח ההוא דזה צורך (לקמן דף כה:). צחד אמר לדידי אופין צרציתא דמהימן שהלוה צרצית אלף לא לדידיה וידע דאם היה כהן נשוי אחותו והוא ואחר מעידין שפלוני צא עליה סברא היא לרצא דמנטרפין להורגו אלף לא להרגה אפילו לאוסרה על בעלה אע"פ שגאסרת צאונס ואע"ג דבההיא דכתובות (דף יח: ו) וסו) פלגינן דמהימנינן להו צמאי דאמרי כתב דינו הוא זה היינו אפי' צלא טעמא דפלגינן ועוד יש לומר דהתם צכתובות כיון דקיים שטרות דרבנן דעדים צחתומין על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותן צצ"ד לא פלגינן דיבורא לומר שאנוסין היו מחמת נפשות ואע"ג דאשכחן (גיטין דף ט:): פלגינן דיבורא גבי עבד שהציא גיטו וכתוב צו עצמן ונכסי קניין לך דאמר רצא עצמו קנה ונכסיו לא קנה לא דמי דהתם כן הוא נוהג צכל שטרות דעלמא דצגט אשה וצגט שחרור הימנוהו רצבן על ידי צפני נכתב וצפני נחתם וצשאר שטרות הצרינו קיום: אלף

(א) מכות ו: (ב) לקמן מ: מ"א. פ"א: (ג) רש"י, (ד) יבמות כה: (ע"ש), (ס) לקמן י: כה: כתובות יח: יבמות כה: (ז) מפי ר"ת כ"ל: (ח) ו"ל אליבא דר"י, (ט) לפינו מוספות שם (ד"ה השודן), (ע) נכ"א: דהב"א,

תורה אור השלם

1. על פי שנים עדים או שלשה עדים יזמת הופת לא יזמת על פי עד אחד: דברים יז ו פ"א: לא תשא שמע שוא אל תשת ירך עם רשע לדידת עד חקמי: שמות כג א

הגהות הב"ח

(א) תוספות ד"ה ר' יוסי וכו' היינו ר' יוסי כ"ל ואת כ' נמחק: (ג) ד"ה בפלוגתא וכו' שמה חיס את עדי האב והוי כמו דלא הכחישו וינטרן: (א) בא"י לאו כלס הוא אי נמי:

מוסף רש"י

בעוקצי תאניס. שהיו מעידים עליו שהרגו תחת תאנה וידק כן עושי תאנה זו עוקציה גסין או דקין. עוקץ, זנב הפר, מקום חיבורו לאלן (לקמן טו:). מצטרפין להרגו. את הרצוע (יבמות כה:). ואין אדם משים עצמו רשע. אין אדם משים את עדותו עליו למנונא צכל לקנסא ולעונש מלקות וליפקל לא (שם כה:). דהא אין קרוב ואלס קרוב אלף עלמא (לקמן כה:).

